

SVEUČILIŠTE
JOSIPA JURJA
ŠCROSSMAYERA
U OSIJEKU

FILOZOFSKI
FAKULTET

SUSTRUČNJAČKO PRAĆENJE I PODRŠKA NA FILOZOFSKOM FAKULTETU

Priručnik za sveučilišne nastavnike

Sanja Španja

doc. dr. sc. Daniela Šincek

Ninočka Truck-Biljan

OSIJEK, prosinac 2012.

Zahvaljujemo kolegi doc. dr. sc. Branku Bogнару koji nas je teorijski i praktično uveo u svijet akcijskih istraživanja i kritičkih prijatelja te koncept sustručnjačkoga praćenja i podrške, kao i svim kolegama i kolegicama sustručnjacima koji su bili naši kritički prijatelji i pomogli nam u razvoju ovoga priručnika.

Autorice

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. ZAŠTO SU SUSTRUČNJAČKO PRAĆENJE I PODRŠKA KORISNI?	4
1.2. KOLIKO JE PROCES SUSTRUČNJAČKOGA PRAĆENJA I PODRŠKE POVJERLJIV?	5
2. ORGANIZACIJA SUSTRUČNJAČKOGA PRAĆENJA I PODRŠKE NA VISOKOŠKOLSKOJ USTANOVI	6
2.1. KORACI U ORGANIZACIJI SUSTRUČNJAČKOGA PRAĆENJA I PODRŠKE	6
2.2. UČESTALA PITANJA VEZANA UZ ORGANIZACIJU I PROVEDBU SUSTRUČNJAČKOGA PRAĆENJA I PODRŠKE	10
3. ŠTO SE DOBIVA UKLJUČIVANJEM U PROCES SUSTRUČNJAČKOGA PRAĆENJA I PODRŠKE?	12
PRILOZI	15
PREPORUČENA LITERATURA	20

1. UVOD

Sustručnjačko praćenje i podrška (engl. *peer observation*) dio su procesa razvoja nastavničkih kompetencija i sustava unaprjeđenja kvalitete nastavnoga rada na visokoškolskim ustanovama. Uspješan proces sustručnjačkoga praćenja i podrške odvija se u ozračju povjerenja i sigurnosti, a vodi razvoju i pozitivnim promjenama u visokoškolskoj nastavi. Brojna inozemna sveučilišta koja su uvela sustručnjačko praćenje i podršku uspjela su u svom okruženju razviti ozračje i duh promjena te time sustručnjačko praćenje i podršku u vidu razvojnoga procesa približiti sveučilišnim nastavnicima i učiniti ih korisnima.

1. 1. ZAŠTO SU SUSTRUČNJAČKO PRAĆENJE I PODRŠKA KORISNI?

Sustručnjačko praćenje i podrška uključuju posjete nastavi sustručnjaka, bilježenje opažanja tijekom nastave i razgovor u vidu retrospektivnoga promišljanja o praksi poučavanja.

Sustručnjačko praćenje i podrška omogućuju:

- Prepoznavanje dobre prakse i potreba
Dobra se praksa može poistovjetiti i nametnuti kao potreba, čime se osigurava neprekinut proces osobnoga i profesionalnoga razvoja.
- Ohrabrivanje i poticanje na učenje jednih od drugih
Poticanje na učenje vodi punom razumijevanju dobre prakse vezane uz pripremu i izvedbu nastave.
- Učenje o novim pristupima, metodama rada i postupcima, kao i preuzimanje korisnih savjeta i ideja
U procesu sustručnjačkoga praćenja i podrške dolazi do uzajamnoga razvoja. Mlađi mogu učiti od starijih kolega, ali i stariji od mlađih.
- Mogućnost sustavnoga praćenja i podrške studenata za vrijeme nastave

Povratna informacija studenata u refleksivnim etapama nastavnoga sata može i treba voditi i usmjeravati daljnje unaprjeđivanje nastavnoga procesa.

- Iskustveno i refleksivno učenje

Iskustveno i refleksivno učenje pruža višestruku korist u procesu razvoja nastavničkih kompetencija. Iskustvenim i refleksivnim učenjem osvježuju se metode, tehnike i vještine poučavanja.

- Prepoznavanje glavnih razvojnih potreba nastavnika visokoškolske ustanove
Prepoznavanje potreba prvi je korak u procesu usmjerenoga razvoja kvalitete nastavnoga osoblja na obrazovnoj ustanovi.

Koje su još dobrobiti sustručnjačkoga praćenja i podrške?

- Razvijanje povjerenja među svim sustručnjacima uključenim u procese praćenja i podrške
- Otvoren razgovor između promatranih nastavnika i nastavnika promatrača te prepoznavanje i definiranje elemenata praćenja koji će podjednako pomoći objema stranama u procesu razvoja vještina poučavanja, kao i cjelokupnom profesionalnom razvoju
- Uočavanje sličnih ili istih problema i otvaranje mogućnosti za njihovo rješavanje na sastancima katedara i odsjeka.

1.2. KOLIKO JE PROCES SUSTRUČNJAČKOGA PRAĆENJA I PODRŠKE POVJERLJIV?

U osnovi, proces je strogo povjerljiv i sve informacije ostaju kod sustručnjaka koji drugima posjećuju nastavu. Sustručnjaci popunjavaju obrasce koji ih vode u procesu sustručnjačkoga praćenja i podrške, pomažu im u njihovu profesionalnom razvoju, a služe i kao potvrda da su obavili posjet nastavi. Ukoliko to žele, sustručnjaci mogu povratnu informaciju o posjetu svojoj nastavi podijeliti s drugim kolegama na svojem odsjeku kako bi ta informacija poslužila kao primjer dobre prakse.

2. ORGANIZACIJA SUSTRUČNJAČKOGA PRAĆENJA I PODRŠKE NA VISOKOŠKOLSKOJ USTANOVI

2.1. KORACI U ORGANIZACIJI SUSTRUČNJAČKOGA PRAĆENJA I PODRŠKE

Sustručnjačko praćenje i podrška predstavljaju oblik samoorganizacije nastavnika uključenih u navedeni proces. Ipak, s ciljem što jednostavnije i svrhovitije provedbe procesa sustručnjačkoga praćenja i podrške, preporuča se slijediti niz koraka.

Korak 1. Izbor sustručnjaka u procesu praćenja i podrške

Uobičajeno je da nastavnik sam izabere sustručnjaka koji će promatrati njegovu nastavu. U odabiru sustručnjaka nastavnik može zamoliti kolegu koji na odsjeku predaje isti ili srodan predmet da preuzme ulogu promatrača. No isto se tako za promatrača može odabrati sustručnjak koji predaje na drugim odsjecima ili katedrama fakulteta. Ulogu sustručnjaka mogu preuzeti i vanjski dionici poput mentora studentima na praksi, ali i sami studenti koji time nastavniku postaju kritički prijatelji. U pravilu, nastavnici koji su u prijateljskim odnosima s određenim kolegama biraju upravo njih za svoje sustručnjake – kritičke prijatelje. Smjernice za izbor sustručnjaka može, po potrebi, dati i prodekan za nastavu koji na početku akademske godine ili semestra inicira provedbu sustručnjačkoga praćenja i podrške na razini fakulteta ili odsjeka/katedara.

Korak 2. Odluka kada će se odvijati praćenje

U procesu sustručnjačkoga praćenja i podrške mogu se pratiti svi oblici nastave, a ne samo predavanja. Zapravo, procesom sustručnjačkoga praćenja i podrške mogu se obuhvatiti svi oblici rada sa studentima, pa tako i konzultacije, praktični rad, istraživački rad, tj. sve u vezi s čime se želi dobiti povratna informacija od strane odabranoga sustručnjaka.

U provedbu sustručnjačkoga praćenja i podrške uključeno je najmanje dvoje, a po mogućnosti i više kolega u skupini, koji u pravilu uzajamno posjećuju nastavu jedni

drugima. Na taj način svaki nastavnik dobiva ulogu promatrača i promatranoga nastavnika. Idealno bi bilo kada bi se posjet nastavi pojedinoga nastavnika obavio dvaput – prvi put na početku akademske godine ili semestra, a drugi put prije samoga kraja.

Korak 3. Sastanak prije promatranja

Prije posjeta nastavi potrebno je organizirati kratak sastanak sa sustručnjakom. Sastanak **nije dobro** održati uoči samog promatranja nastave. Preporuča se održati ga nekoliko dana prije promatranja nastave jer se na taj način promatraču daje više vremena da se prilagodi prirodi nastave koju će pratiti i onomu što promatrani nastavnik očekuje od promatranja. Navedeno vrijeme promatrač može iskoristiti i za razmišljanje o tome kako i u kojoj mjeri promatranje nastave kolege može potaknuti i podržati njegov vlastiti napredak.

Na sastanku prije promatranja mogu se razmotriti sljedeća pitanja:

- Kako se promatrani nastavnik osjeća u vezi s promatranjem? Je li već imao slično iskustvo? Vrlo je korisno podijeliti osjećaje s promatračem i na taj način dobiti podršku.
- Što je sadržaj kolegija u okviru kojeg se vrši promatranje? Koji će se dio nastavnih sadržaja obrađivati na promatranom satu? Koji je to nastavni sat po redu? Što se obrađivalo na prethodnim satima, a što će se obrađivati na sljedećim satima?
- Koliko će dugo trajati promatranje – cijeli nastavni sat ili samo dio nastavnoga sata?
- Koja su obilježja poučavane skupine studenata? Kako studenti napreduju? Postoje li određeni problemi koje je potrebno istaknuti?
- Koji su ishodi učenja? Što bi studenti trebali znati ili moći na kraju nastavnoga sata? Kako se (ukratko) ti ishodi uklapaju u ishode učenja po završetku studija?
- Što bi promatrani nastavnik želio saznati na temelju promatranja? Želi li dobiti opću informaciju o svome poučavanju ili želi da se promatrač usredotoči na određene aspekte procesa poučavanja, a što bi mu pomoglo da otkrije i objasni uzroke problema i poteškoća za koje osjeća da postoje? Što *ne* bi želio saznati?

- Što bi nastavnik želio da promatrač prati za vrijeme nastave? Njegove metodičke postupke i ponašanje ili rad, reakcije i ponašanje studenata? Ili oboje?
- Kojim bi se obrascem za promatranje promatrač mogao služiti prilikom promatranja? Hoćete li upotrijebiti neki od prijedloga obrazaca u ovom priručniku (vidi prilog 2. i 3.) ili će nastavnik u dogovoru s promatračem razviti poseban obrazac za promatranje?
- Gdje bi promatrač trebao sjediti na nastavi – među studentima ili na nekom određenom mjestu u učionici?
- Hoće li se studentima objasniti zašto je još netko prisutan na nastavi? Ako da, kad će se i na koji način studentima dati ta informacija?
- Kad će se održati sastanak nakon promatranja?

Glavni ishodi sastanka prije promatranja mogu se zabilježiti u Obrascu 1 (vidi prilog 1.).

Korak 4. Promatranje nastave

Tijekom promatranja nastave promatrač prati kategorije navedene u obrascu koji su zajednički izabrali ili izradili promatrač i promatrani nastavnik te unosi bilješke u obrazac.

U ovom se priručniku predlaže uporaba jednoga od sljedećih dvaju obrazaca – Obrasca za holističko promatranje nastave (Obrazac 2a u prilogu 2.) i Obrasca za analitičko promatranje nastave (Obrazac 2b u prilogu 3.). I prvi i drugi obrazac sadrže prijedlog kategorija koje se mogu pratiti, rubrike za komentare promatrača o pozitivnim, „snažnim“ područjima i o područjima koja je potrebno dalje razvijati te rubriku u kojoj promatrač iznosi zaključak o tome u kojoj je mjeri nastavni sat bio uspješan odnosno u kojoj su mjeri ostvareni postavljeni ishodi učenja za taj nastavni sat. Popunjeni obrazac promatrač uručuje promatranom nastavniku nakon nastavnoga sata ili na sastanku nakon promatranja. Važno je naglasiti da sadržaj popunjenoga obrasca neće vidjeti nitko osim promatranoga nastavnika i promatrača. Ta činjenica omogućuje promatračima da u svojim komentarima budu izravni i iskreni.

Korak 5. Sastanak nakon promatranja

Sastanak nakon promatranja može se održati odmah nakon nastavnog sata ili kasnije, ovisno o prethodnom dogovoru promatranog nastavnika i njegova sustručnjaka promatrača.

Uloga promatrača tijekom razgovora o nastavnom satu jest da promatranog nastavnika pitanjima potiče na promišljanje o dobrim i manje dobrim metodičkim postupcima, a s ciljem naglašavanja dobrih pristupa i metoda te izvođenja smjernica za poboljšanje kvalitete poučavanja. Pozitivan i dobronamjieran stav promatrača tijekom toga razgovora izuzetno je važan. Sustručnjačka potpora recipročan je proces i u pravilu je usmjerena na konstruktivnu, podražavajuću i ohrabrujuću podršku i razvoj. Tijekom razgovora raspravlja se i o razvojnim potrebama nastavnika, primjerima dobre prakse i mogućnostima njihove primjene.

Na kraju sastanka promatrač i promatrani nastavnik popunjavaju zajednički Obrazac 3 (vidi prilog 4.). U taj se obrazac unosi sažetak razgovora. Preporuča se da sažetak bude kratak i općenit. U tom se obrascu mogu citirati i dijelovi promatračevih komentara iz Obrasca 2a odnosno 2b.

Iz navedenoga proizlazi da je glavna svrha sastanka nakon promatranja:

1. dobivanje povratnih informacija od promatrača
2. dobivanje popunjenog obrasca za promatranje nastave i njegovo pohranjivanje za kasniju osobnu upotrebu
3. pojašnjenje bilješki unesenih u obrazac od strane promatrača
4. zajedničko popunjavanje Obrasca 3, čiji se sadržaj može podijeliti s drugima na fakultetu.

Sastanak nakon promatranja, kao i onaj prije promatranja, odvija se licem u lice zato što taj vid komunikacije posjeduje mnoge osobine koje drugi oblici komunikacije nemaju. Tako, primjerice, jezik pisanih povratnih informacija ponekad može biti nedorečen, formalan i hladan. Za razliku od toga, u usmenoj komunikaciji licem u lice moguće je čuti ton sugovornikova glasa, postići kontakt očima te doći u priliku da se postave pitanja kako bi se razjasnilo određeno mišljenje, razlog određenog postupka i slično. Prednost je takvoga sastanka i to što oba nastavnika mogu odmah nakon

razgovora zajednički popuniti i potpisati potrebne obrasce.

Sastanak nakon promatranja traje nešto dulje nego sastanak prije promatranja, pa je stoga najbolje odvojiti pola sata do sat vremena za tu aktivnost.

Korak 5. Informiranje odgovornih osoba

Nakon završenog ciklusa (uzajamnog) promatranja, promatrač popunjava Obrazac 4 (vidi prilog 5.) i šalje ga e-poštom prodekanu za nastavu koji vodi evidenciju o stručnjačkom promatranju nastave tijekom akademske godine. Uz Obrazac 4 promatrač dostavlja prodekanu za nastavu elektronsku te tiskanu i potpisanu inačicu Obrasca 3.

Na temelju navedenih obrazaca prodekan za nastavu piše osvrt na stručnjačko praćenje i podršku tijekom akademske godine u svom godišnjem izvješću o kvaliteti nastave. Iz navedenoga izvješća Odsjek za cjeloživotno obrazovanje, kao organizator usavršavanja nastavnoga osoblja, može iščitati smjernice za usavršavanje nastavnika, što mu omogućuje da izabere i planom stručnog usavršavanja nastavnika obuhvati prikladne i ciljne programe usavršavanja.

2.2. UČESTALA PITANJA VEZANA UZ ORGANIZACIJU I PROVEDBU SUSTRUČNJAČKOGA PRAĆENJA I PODRŠKE

Kako odabrati stručnjaka?

Su stručnjaci su sudionici skupina koje djeluju s ciljem poboljšanja kvalitete nastave na Filozofskom fakultetu u Osijeku, a biraju se iz redova znanstveno-nastavnog, nastavnog i suradničkog osoblja. Sudionici skupina mogu se dogovoriti tko će biti čiji kritički prijatelj.

Kako se odvija posjet nastavi?

Sa stručnjacima se dogovara vrijeme u kojem će se doći u posjet, tj. na praćenje nastave. Na početku nastavnoga sata na kojem su prisutni gosti stručnjaci

nastavnik ih predstavlja studentima. Moguće je napraviti i pisanu pripremu za nastavu kako bi se sustručnjacima olakšalo praćenje nastave.

Kako posjet sustručnjaka djeluje na studente?

Studenti u početku reagiraju drukčije nego kada na nastavi nema gostiju. Međutim vrlo se brzo priviknu na goste. Predviđa se da će provedba sustručnjačkoga praćenja kroz dulje razdoblje rezultirati time da će i drugi studenti očekivati da se na njihovoj nastavi odvijaju aktivnosti vezane uz sustručnjačko praćenje i podršku.

Hoće li izvješće sustručnjaka biti uključeno u ocjenu moga rada?

Sustručnjačko praćenje i podrška namijenjeni su, prije svega, poboljšanju kvalitete nastave i nastavnoga rada. Svrha im je u ugodnoj atmosferi povjerenja postići to da sustručnjaci jedni drugima ponude neke nove ideje i mogućnosti vezane uz izvedbu nastave, ali i da se međusobno bolje upoznaju.

Može li sustručnjak biti s nekog drugog odsjeka?

Dapače. Sustručnjak koji sam nije stručnjak u području kojim se bavi nastavnik čiju nastavu promatra može se upravo zbog toga bolje usredotočiti na sam nastavni proces. Na taj se način bolje ostvaruje svrha sustručnjačkoga praćenja i podrške. Kritički prijatelji mogu biti i studenti, koji pak iz svoje uloge i sa svoje točke gledišta mogu dati posve drukčije, a istovremeno izuzetno korisne informacije vezane uz nastavni proces i njegovo provođenje.

Koliko dugo traje promatranje nastave u okviru sustručnjačkoga praćenja i podrške?

Minimalno je promatranje jedne nastavne jedinice, no moguće je provoditi i dulje, kontinuirano praćenje nastavnoga procesa tijekom semestra ili cijele akademske godine.

Kada i kako dati povratnu informaciju sustručnjacima?

Dobrom se pokazala praksa susreta i razgovora sustručnjaka kritičkih prijatelja odmah nakon održane nastave. Kad su dojmovi svježiji, o promatranoj se nastavi može razgovarati kvalitetnije nego kad postoji odmak koji, s druge strane, za sobom povlači svojevrzne nedostatke, ali donosi i neke prednosti.

Ključno je započeti s onim što se smatra pozitivnim u promatranoj nastavi, tj. ne prepustiti se želji da se odmah ukaže na pojedinosti koje bi prema mišljenju stručnjaka promatrača trebalo promijeniti ili poboljšati. Pozitivnim informacijama na početku stvara se ugodna atmosfera te se potiče međusobno povjerenje. Ne treba se usmjeravati na negativne aspekte koje bi se ocijenilo manje bitnima. Izvrsno je ukoliko je moguće odmah ponuditi moguće prijedloge za poboljšanje bilo kojeg opaženog segmenta nastavnoga procesa.

Treba li povratna informacija biti usmena ili pisana?

Dobro je da se osim povratne informacije u usmenom obliku, tj. kroz dijalog s promatranom osobom, daje i pisano izvješće, jer će se time o povratnoj informaciji dodatno promisliti i dodatno će ju se oblikovati, a promatrana osoba ujedno će imati priliku ponovno pregledati izvješće i proučiti pohvale, primjedbe, prijedloge i upute, ukoliko to bude smatrala potrebnim.

3. ŠTO SE DOBIVA UKLJUČIVANJEM U PROCES SUSTRUČNJAČKOGA PRAĆENJA I PODRŠKE?

Najvažnije od svega jest da se uključivanjem u proces sustručnjačkoga praćenja i podrške dobivaju povratne informacije o nastavi i o tome kako studenti reagiraju na određeni način poučavanja.

Shema sustručnjačkoga praćenja i potpore oblikovana je tako da svaki promatrač može biti i promatrani, čime se stječe dvostrano iskustvo. Evo još nekoliko razloga za uključivanje u proces sustručnjačkoga praćenja i podrške:

- **Prepoznavanje novih metodičkih postupaka**
Čak i vrloiskusni promatrači često navode kako uvijek nauče nešto novo od kolega koje promatraju.
- **Promatrajući druge kako se koriste suvremenim tehnologijama u procesu poučavanja, može se naučiti kako te tehnologije primijeniti.**
Često je vrlo korisno promatrati nekoga dok radi nešto novo prije nego i sami to isprobamo.

- **Uočavanje raznih načina poučavanja.** Što više, to bolje. U proširenoj skupini kolega moguće je vidjeti širok raspon pristupa poučavanju studenata. Mnogi od tih pristupa mogu biti zanimljivi i vrijedni uključivanja u vlastitu praksu.
- **Pružanje podrške kolegama u procesu promatranja njihove nastave.** Mnogi se nastavnici sjećaju kako im je bilo teško na početku nastavnoga rada na visokoškolskoj ustanovi, pa razumiju koliko je važno pružiti potporu onima koji se nalaze u istoj situaciji.
- **Vrijeme za promatranje i prosuđivanje.** Za vrijeme promatranja ne mora se reći ništa, može se samo gledati, slušati, promišljati i zabilježiti misli koje će se kasnije podijeliti s kolegom.
- **Preuzimanje uloge studenta.** Korisno je na nastavi povremeno preuzeti ulogu studenta. To iskustvo pomaže da se razmisli o tome kako se studenti osjećaju na našoj nastavi.
- **Učenje od kolega koji se bave sasvim drugim znanstvenim područjima.** Na neki je način čak i bolje sudjelovati na nastavi kolege koji se bavi nekim drugim područjem, područjem o kojem malo znamo. U toj je situaciji lakše preuzeti ulogu studenta. Lakše je odmaknuti se od sadržaja predavanja i usredotočiti se na proces poučavanja, na ono što se uistinu događa na satu.
- **Prepoznavanje stvari koje je potrebno izbjegavati u vlastitoj nastavi!** Kada se uoči da je na satu kolege nešto pošlo u krivom smjeru, vrijedno je zabilježiti pogrešku koja je do toga dovela. Na taj način moguće je izbjeći istu pogrešku u vlastitom procesu poučavanja.
- **Upoznavanje više različitih kolega/sustručnjaka.** Sustručnjačka potpora i podrška izvrstan su način za upoznavanje novih kolega, stjecanje prijateljstava, širenje kruga ljudi kojima se možemo obratiti za pomoć ili savjet. Osobito je dobro bolje upoznavati kolege s drugih odsjeka i fakulteta.
- **Prednost vođenja razgovora koji potiču na učenje.** Takvi su razgovori posebno važni u današnjem užurbanom svijetu u kojem je vrijeme dragocjeno i u kojem rijetko imamo priliku opustiti se u društvu osoba koje dijele istu vrstu posla i iste dobre i loše strane toga posla, slične probleme i želju za razgovorom o njima.

- **Učenje kako biti u ulozi promatrača i kako biti u ulozi promatrane osobe.**
Proces davanja povratnih informacija kolegama o njihovoj nastavi pomaže da se postane otvoreniji prema povratnim informacijama o vlastitom poučavanju.

PRILOZI

Prilog 1.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
FILOZOFSKI FAKULTET
OBRAZAC 1. BILJEŠKE UOČI PROMATRANJA NASTAVE

Promatrani nastavnik:		Promatrač:	
Datum:	Vrijeme (od – do):	Učionica:	
Kolegij:			
Tema:			
Oblik nastave: P V S		Nešto drugo:	
Približan broj studenata:			
Ishodi učenja nastavnoga sata:			
Što biste posebno željeli saznati nakon promatranja?			
Dodatne informacije:			

Prilog 2.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
FILOZOFSKI FAKULTET
OBRAZAC 2a. OBRAZAC ZA HOLISTIČKO PROMATRANJE NASTAVE

Ime i prezime promatranog nastavnika:		
Kolegij:		
Tema:		
Oblik nastave: P V S Nešto drugo:		
Datum:	Vrijeme (od-do):	Učionica:
PODRUČJA PROMATRANJA (npr. jasnoća ciljeva, organizacija, metode i postupci, tempo, relevantnost sadržaja, uporaba primjera, prilagođavanje potrebama i mogućnostima studenata, suradnja studenata, uporaba izvora znanja i sl.):		
POZITIVNA, „SNAŽNA“ PODRUČJA:	PODRUČJA ZA RAZVIJANJE:	
Dodatne napomene – sažetak (upisuju se neposredno nakon promatranoga sata, a odnose se na opću kvalitetu sata s obzirom na planirane obrazovne ishode):		
Ime i prezime promatrača:		

Prilog 3.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
FILOZOFSKI FAKULTET
OBRAZAC 2b. OBRAZAC ZA ANALITIČKO PROMATRANJE NASTAVE

Ime i prezime promatranog nastavnika:		
Kolegij:		
Tema:		
Oblik nastave: P V S Nešto drugo:		
Datum:	Vrijeme (od-do):	Učionica:
PODRUČJA PROMATRANJA	POZITIVNA, „SNAŽNA“ PODRUČJA	PODRUČJA ZA RAZVIJANJE
Jasnoća ciljeva/planirani obrazovni ishodi:		
Planiranje i organizacija:		
Metode i postupci:		
Tempo:		
Sadržaj (relevantnost, uporaba primjera, razina prilagođenosti potrebama studenata i sl.):		
Suradnja studenata:		
Uporaba izvora znanja:		
Dodatne napomene – sažetak (upisuju se neposredno nakon promatranoga sata, a odnose se na opću kvalitetu sata s obzirom na planirane obrazovne ishode):		
Ime i prezime promatrača:		

Prilog 4.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
FILOZOFSKI FAKULTET
OBRAZAC 3. ZAJEDNIČKI OSVRT PROMATRANOG NASTAVNIKA I PROMATRAČA NA
ODRŽANI NASTAVNI SAT

Ime i prezime promatranog nastavnika:		Ime i prezime promatrača:	
Potpis:		Potpis:	
Datum:	Vrijeme (od-do):	Oblik nastave:	
Komentari (<i>sažetak povratne informacije</i>):		Komentari (<i>što me se dojmilo, što mogu primijeniti u vlastitoj praksi</i>):	
Napomene:		Napomene:	
Savjeti za poboljšanja:		Ideje za poboljšanja:	

Prilog 5.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

FILOZOFSKI FAKULTET

OBRAZAC 4. SUSTRUČNJAČKO PROMATRANJE NASTAVE TIJEKOM AKADEMSKE GODINE

Akademska godina:			
Uključeni odsjeci/katedre:			
Datum promatranja	Ime i prezime promatranog nastavnika	Ime i prezime promatrača	Oblik nastave (P, V, S)

PREPORUČENA LITERATURA

- Brown, S., Jones, G. Rawnsley, S. (1993) *Observing Teaching* (SEDA Paper 79). Birmingham: Staff and Educational Development Association.
- Claydon, A., Edwards, A. (1995) *Teaching Process Recall: A user's guide*. University of Northumbria at Newcastle: Educational Development Service.
- Claydon, T., McDowell, L. (1993) *Watching Yourself Teach and Learning from it*, Paper in *Observing Teaching*, (SEDA Paper 79). Birmingham: Staff and Educational Development Association.
- Cosh, J. (1998) Peer observation in higher education: a reflective approach. *Innovations in Education and Training International*, 35, 171-76.
- Cove, G., Lisewski, B. (2001) *Peer Observation for Teaching: Code of conduct in peer observation of teaching: taking it beyond surveillance*. Salford: University of Salford.
- Fry, H., Ketteridge, S., M.(2003) *A handbook for Teaching and learning in Higher Education*. London: Kogan Page.
- Gosling, D. (2001) *Guidelines for Peer Observation of Learning and Teaching*. URL: www.escalate.ac.uk/briefing/briefing01
- Jarzabkowski, P., Bone, Z. (1998) A 'how-to' guide and checklist for peer appraisal of teaching, *Innovations in Education and Training International*, 35, 177-82.
- Martin, G. A., Double, J. M. (1998) Developing higher education teaching skills through peer observation and collaborative reflection, *Innovations in Education and Training International*, 35, 161-70.
- Race, P. *et al.* (2009) *Using peer observation to enhance teaching*. Leeds Metropolitan University. Leeds: Leeds Met Press.
- Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA)(1997) *Subject Review Handbook, October 1998 to September 2000*. Gloucester: QAA.
- Smith, B. (1998) Adopting a strategic approach to managing change in learning and teaching. U: Kaplan, M. (ur.) *To Improve the Academy*, 225-42. Stillwater, Oklahoma: New Forum Press and the Professional and Organizational Development Network in Higher Education.